

СТАНОВИЩЕ

по процедура за защита на дисертационен труд на тема:
„Религиознопедагогически аспекти при преподаването на Библията в часовете по
български език и литература в гимназиалната степен на образование“
за придобиване на
образователна и научна степен „доктор“ / научна степен „доктор на науките“
от

кандидат: **Чавдар Костадинов Спасов,**

Област на висше образование: **2. Хуманитарни науки**

Професионално направление: **2.4.. Религия и теология, специалност „Религиозна педагогика“**

Докторска програма: **„Теология – „Религиозна педагогика“, катедра: „Практическо богословие“,**

Богословски факултет (БФ),

Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (СУ),

Становището е изготвено от: **доц. д-р Магдалена Маринова Легкоступ –**
Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“, в качеството ми на член на научното жури, съгласно Заповед № 38-138 / 02.03.2022 г. на Ректора на Софийския университет.

1. Обща характеристика на дисертационния труд и представените материали

Представеният дисертационен труд отговаря на критериите за научно изследване и се отличава с актуалност и значимост. Съдържанието му е в общ обем от 213 стандартни страници и включва увод, три глави, заключение, приложение и използвана литература. Броят на заглавията в представената библиография са 54.

2. Данни и лични впечатления за кандидата

Кандидатът Чавдар Спасов е дългогодишен преподавател по български език и литература, получил академично образование като магистър в СУ „Св. Климент Охридски“. В своите научни търсения по дисертационния си труд той не веднъж е демонстрирал подчертаните си научни интереси по религиозна педагогика в научни

дискусии и прояви, както и като на доброволни начала редовно е взимал участие в лекционните курсове и семинарни упражнения по Религиозна педагогика, водени от мен със студентите от бакалавърската програма по Геология.

3. Съдържателен анализ на научните и научно-приложните постижения на кандидата, съдържащи се в представения дисертационен труд и публикациите към него, включени по процедурата

Изследването на докторант Чавдар Спасов има приносен характер в теоретичен и практико-приложен план. Отличават се следните приноси:

- Направена е първата за българската религиозна педагогика разработка на богословски аргументирана методика на преподаване на Библията като Свещено Писание според учебното съдържание по български език и литература в гимназиалния етап на средното образование. Предложената иновативна методика е базирана на интердисциплинарни връзки, които спомагат за изграждането на нови социокултурни компетентности в съзнанието на учениците. Тя е приложена и апробирана в дългогодишната учебна практика на докторант Чавдар Спасов като учител по БЕЛ в Технологично училище „Електронни системи“ (ТУЕС) към Технически университет – София.

- Изследвани са взаимовръзките Библия – старобългарска литература – практическа насоченост

- Прецизиран е обоснован подход за формирането на християнски нравствени добродетели сред подрастващите чрез оптимално учебно въздействие в часовете по български език и литература в гимназиалната степен на образование.

- Създаден е педагогически модел, в който изучаването на Библията в съвременното училище придобива характеристиките на цялостен и завършен процес.

- Обоснованият и апробиран иновативен модел на преподаване на Библията, предложен от докторанта, може да бъде успешно приложен и реализиран в часовете по български език и литература за осми клас с оглед на улесняването на преподавателската дейност на учителите.

4. Апробация на резултатите

Не разполагам с данни за участие на докторант Чавдар Спасов в научни форуми, в които да е представил резултати от дисертационното изследване. Той обаче има четири научни публикации (три в сп. „Богословска мисъл“ и една в сп. „Християнство и

култура“), представящи различни аспекти на дисертационното изследване или свързани с него, които отговарят на националните изисквания по чл. 2 б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и съответно на допълнителните изисквания на СУ „Св. Климент Охридски“ за придобиване на образователна и научна степен „доктор в научната област и професионално направление на процедурата. Представените от кандидата резултати в дисертационния труд и научни трудове към него не повтарят такива от предишни процедури за придобиване на научно звание и академична длъжност. Няма доказано по законоустановения ред плагиатство в представения дисертационен труд и научни трудове по тази процедура.

5. Качества на автореферата

Авторефератът в обем 19 страници представя необходимите реквизити на жанра дисертация (теоретично проучване, което формулира, структурира, аргументира и систематично излага иновативна докторска теза), като сбито възпроизвежда нейното съдържание и включва справка за публикациите на докторанта по темата на дисертационния труд. Смятам за пропуск, че в автореферата не е включен списък с приносните моменти на научното изследване.

Въпреки отбелязаната непълнота авторефератът отговаря на всички изисквания за изготвянето му и представя обективно и коректно резултатите и съдържанието на дисертационния труд.

6. Критични бележки и препоръки

- Навсякъде в дисертационния труд цитирането на светата Библия се извършва по изданието на Светия Синод на Българската църква от 1991 година. Но на стр. 35 не е така: „Неразумният рече в сърцето си: Няма Бог“ вместо коректното „*Рече безумец в сърцето си: "няма Бог".*“ (Пс. 52:2).

- В интерес на изследването е възможните отговори на въпроси № 1, 2, 3, 4, 6 и 9 от анкетата да не бъдат само „да“ и „не“ , а да бъде предложена респондентна скала с опция за избор „*категорично да; по-скоро да; по-скоро не, категорично не*“ и да бъдат обработени като резултат в диаграми. Това би придало по-голяма представителност на проучването, отчитайки постигнатите резултати в детайли.

- В използваната литература е игнорирано богатството на православно богословско предание в лицето на светите отци и писатели на Църквата, чиито творби

съдържат изключително сериозни богословски, антропологични и етически основания за осмисляне на много от разглежданите проблеми.

7. Заключение

След като се запознах с представените в процедурата дисертационен труд и придружаващите го научни трудове и въз основа на направения анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни и научно-приложни приноси, **потвърждавам/не потвърждавам**, че представеният дисертационен труд и научните публикации към него, както и качеството и оригиналността на представените в тях резултати и постижения, отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски“ за придобиване от кандидата на образователната и научна степен „доктор“/научна степен „доктор на науките“ в научната област 2. Хуманитарни науки и професионално направление 2.4 Религия и теология. В частност кандидатът удовлетворява минималните национални изисквания в професионалното направление и не е установено плагиатство в представените по конкурса научни трудове.

Въз основа на гореизложеното, **препоръчвам** на научното жури да присъди на Чавдар Костадинов Спасов образователна и научна степен „доктор“ в научна област 2. Хуманитарни науки и професионално направление 2.4 Религия и теология. (Религиозна педагогика).

25.05.2022 г.

Изготвил становището:
(доц. д-р Магдалена Легкоступ)